

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.298.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Pana Posła Bogusława Wołoszańskiego, znak: K10INT2967, w sprawie lekarzy orzeczników w województwie łódzkim, po uzyskaniu stanowiska Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (pismo znak: 991800.630.9.2024-I), proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Orzecznictwo lekarskie w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych jest realizowane przez lekarzy orzeczników (I instancja, orzekanie jednoosobowe) i komisje lekarskie (II instancja, skład trzech lekarzy). Zadania wykonywane przez lekarzy orzecznictwa lekarskiego obejmują:

- wydawanie orzeczeń w sprawach dotyczących ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, innych świadczeń wypłacanych przez ZUS oraz w sprawach pozaubezpieczeniowych,
- kontrolę prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy oraz wystawiania zaświadczeń lekarskich (tylko lekarze orzecznicy).

W postępowaniach związanych z wydawaniem orzeczeń ZUS współpracuje ponadto z konsultantami (lekarze specjaliści i psychologowie), którzy przeprowadzają badania i wydają opinie specjalistyczne.

Należy podkreślić, iż zgodnie z przepisami art. 73 ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 497, z późn. zm.), to do właściwości Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych należy zwierzchni nadzór nad orzecznictwem lekarskim dla celów ubezpieczeń społecznych.

Z informacji przekazanych przez Prezesa ZUS wynika, iż lekarze orzecznicy funkcjonują w 38 z 43 oddziałów ZUS; dla wybranych oddziałów ZUS utworzono orzecznictwo w jednej lokalizacji, obejmujące właściwość kilku oddziałów. Komisje lekarskie działają w 16 oddziałach ZUS. Lekarze orzecznictwa lekarskiego (lekarze orzecznicy, główni lekarze orzecznicy, zastępcy głównych lekarzy orzeczników, lekarze - członkowie komisji lekarskich, przewodniczący komisji lekarskich) są pracownikami ZUS, zatrudnionymi na podstawie umowy o pracę. Konsultanci (lekarze specjaliści i psychologowie) współpracują z ZUS na podstawie umów cywilnoprawnych.

Pogłębiające się od kilku lat trudności w zatrudnieniu lekarzy orzekających dotyczą większości oddziałów ZUS, w tym także oddziałów zlokalizowanych w województwie łódzkim, w których funkcjonuje orzecznictwo lekarskie (tj.: I Oddział ZUS w Łodzi, Oddział ZUS w Tomaszowie Mazowieckim; dla ubezpieczonych z terenu II Oddziału ZUS w Łodzi orzecznictwo lekarskie zlokalizowane jest obecnie w Oddziale w Ostrowie Wlkp.). Aktualna sytuacja kadrowa w grupie lekarzy orzecznictwa lekarskiego w dużej części oddziałów ZUS jest trudna. Główne problemy wynikają ze zbyt małej, w stosunku do zadań, liczby

zatrudnionych lekarzy, wieku kadry medycznej (średni wiek lekarzy zatrudnionych w ZUS – to powyżej 60 lat, a ponad 50% zatrudnionych lekarzy osiągnęło wiek emerytalny), braku chętnych lekarzy do pracy w ZUS na aktualnie oferowanych warunkach.

Trudności w zatrudnieniu lekarzy orzekających w ZUS są bezpośrednio związane z niedoborem lekarzy specjalistów w polskim systemie ochrony zdrowia. Problemy w zabezpieczeniu pełnej obsady etatowej tej grupy pracowników dotyczą w równym stopniu ZUS i wielu innych podmiotów, w tym placówek ochrony zdrowia. Sytuacja ta stwarza określone trudności z zatrudnianiem lekarzy w ZUS, szczególnie, że w orzecznictwie lekarskim najbardziej pożądane specjalizacje to choroby wewnętrzne, neurologia, psychiatria, chirurgia, medycyna pracy – a więc takie, w których brakuje specjalistów w całym systemie ochrony zdrowia, a bezpośredni wpływ ZUS-u na zmianę tej sytuacji jest ograniczony. Dodatkowo wynagrodzenie jakie ZUS może zaproponować lekarzom nie jest konkurencyjne w stosunku do oferowanego przez komercyjne podmioty medyczne. Stanowi to przyczynę odmowy zatrudnienia w ZUS, a nierzadko także rezygnację z pracy przez lekarzy już zatrudnionych.

Zatrudnianie lekarzy orzecznictwa lekarskiego w oddziałach ZUS zlokalizowanych w województwie łódzkim, w których funkcjonuje orzecznictwo lekarskie, w latach 2020 - 2023, przedstawia się następująco¹:

1. od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r.:
 - I Oddział ZUS w Łodzi zatrudnił 6 lekarzy (w łącznym wymiarze 6,0 etatów),
 - O/ZUS w Tomaszowie Maz. zatrudnił 1 lekarza (w wymiarze 0,75 etatu).
2. od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r.:
 - I Oddział ZUS w Łodzi zatrudnił 3 lekarzy (w łącznym wymiarze 3,0 etatów),
 - O/ZUS w Tomaszowie Maz. zatrudnił 2 lekarzy (w łącznym wymiarze 1,5 etatu).
3. od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.:
 - I Oddział ZUS w Łodzi zatrudnił 3 lekarzy (w łącznym wymiarze 2,5 etatu),
 - O/ZUS w Tomaszowie Maz. zatrudnił 1 lekarza (w wymiarze 1,0 etatu).
4. od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.:
 - I Oddział ZUS w Łodzi zatrudnił 3 lekarzy (w łącznym wymiarze 3,0 etatów),
 - O/ZUS w Tomaszowie Maz. w ramach prowadzonych rekrutacji nie pozyskał żadnego lekarza.

Według stanu na 31 maja 2024 r.:

1. w I Oddziale ZUS w Łodzi:
 - zatrudnionych jest 30 lekarzy, w wymiarze 28,5 etatu,
 - pozostaje nieobsadzonych 11,8 etatów lekarzy.
2. w Oddziale ZUS w Tomaszowie Mazowieckim:
 - zatrudnionych jest 12 lekarzy, w wymiarze 10,5 etatu,
 - pozostaje nieobsadzonych 8,75 etatów lekarzy.

Na bieżąco monitorowany jest stan spraw oczekujących na rozpatrzenie przez lekarzy orzeczników i przez komisje lekarskie. Podejmowane są wszelkie działania mające na celu zapewnienie sprawnego wydawania orzeczeń.

¹ dane dotyczące liczby zatrudnionych lekarzy obejmują również tych lekarzy, którzy rozwiązali stosunek pracy w związku z przejściem na emeryturę, a następnie zostali ponownie zatrudnieni;

W ramach systemu pomiaru realizacji zadań w oddziałach ZUS zostały określone wskaźniki (w wymiarze sprawności) objęte pomiarem - m. in. terminowość wydawania orzeczeń w czasie do 45 dni (liczba wniosków o orzeczenie lekarskie rozpatrzonych w terminie do 45 dni w stosunku do ogólnej liczby wniosków rozpatrzonych przez lekarzy orzeczników/komisje lekarskie w danym okresie sprawozdawczym) oraz czas oczekiwania na wydanie orzeczenia.

Wskazane przez Pana Pośta powiaty, tj. bełchatowski, opoczyński, piotrkowski, radomszczański, rawski, skierniewicki oraz miasta Skierniewice i Piotrków Trybunalski znajdują się na terenie działania Oddziału ZUS w Tomaszowie Mazowieckim. Średni czas oczekiwania na wydanie orzeczenia przez lekarza orzecznika w tym Oddziale ZUS wynosił²:

- w III kwartale 2021 r. - 26 dni,
- w IV kwartale 2021 r. - 23 dni,
- w I kwartale 2022 r. - 20 dni,
- w II kwartale 2022 r. - 18 dni,
- w III kwartale 2022 r. - 19 dni,
- w IV kwartale 2022 r. - 19 dni,
- w I kwartale 2023 r. - 21 dni,
- w II kwartale 2023 r. - 23 dni,
- w III kwartale 2023 r. - 25 dni,
- w IV kwartale 2023 r. - 23 dni,
- w I kwartale 2024 r. - 22 dni.

Średni czas oczekiwania na wydanie orzeczenia przez lekarza orzecznika w drugim z oddziałów zlokalizowanych na terenie województwa łódzkiego, w którym funkcjonuje orzecznictwo lekarskie, tj. w I Oddziale ZUS w Łodzi, wynosił:

- w III kwartale 2021 r. - 13 dni,
- w IV kwartale 2021 r. - 12 dni,
- w I kwartale 2022 r. - 8 dni,
- w II kwartale 2022 r. - 15 dni,
- w III kwartale 2022 r. - 18 dni,
- w IV kwartale 2022 r. - 13 dni,
- w I kwartale 2023 r. - 15 dni,
- w II kwartale 2023 r. - 19 dni,
- w III kwartale 2023 r. - 17 dni,
- w IV kwartale 2023 r. - 15 dni,
- w I kwartale 2024 r. - 14 dni.

Jak wskazał Prezes ZUS w swoim wystąpieniu kontynuowane są działania. mające na celu pozyskiwanie do pracy w ZUS nowych lekarzy oraz zapobieganie rezygnacji z pracy w ZUS przez lekarzy już zatrudnionych, w szczególności poprzez:

- intensywne prace związane z prowadzeniem naboru nowych lekarzy i docieraniem z ofertą ZUS do środowisk lekarskich,

² pomiar czasu oczekiwania na wydanie orzeczenia za wcześniejszy okres był dokonywany w innych cyklach czasowych, brak jest możliwości przedstawienia tych danych w okresach kwartalnych.

- zwiększanie poziomu wynagrodzeń lekarzy orzecznictwa lekarskiego,
- zwiększanie pozapłacowej atrakcyjności zatrudnienia lekarzy w ZUS, w tym zapewnianie elastycznych warunków zatrudniania lekarzy orzecznictwa lekarskiego (możliwość podjęcia pracy w niepełnym wymiarze etatu i w dogodnych przedziałach czasowych),
- umożliwienie lekarzom zatrudnionym w ZUS realizacji ustawowego obowiązku doskonalenia zawodowego - od 1 stycznia 2023 r. uzyskano wpis ZUS na kolejny okres (tj. na lata 2023-2024) do rejestru podmiotów prowadzących szkolenia podyplomowe lekarzy, na podstawie którego lekarze uczestniczący w wewnętrznych szkoleniach organizowanych przez ZUS będą mogli uzyskiwać tzw. punkty edukacyjne.

Mimo niepełnej obsady etatowej lekarzy orzeczników, w I kwartale 2024 r. średnio w kraju ok. 90% wniosków o wydanie orzeczenia przez lekarza orzecznika zostało rozpatrzonych w terminie do 45 dni, a średni czas oczekiwania na wydanie orzeczenia przez lekarza orzecznika wynosił 24 dni. Są to dobre wskaźniki, biorąc pod uwagę, że w tym czasie: przeprowadzana jest analiza dokumentacji dołączonej do wniosku o świadczenie, wydawana jest decyzja co do sposobu rozpatrzenia sprawy, i w zależności od okoliczności: sporządzane jest i wysyłane (z odpowiednim wyprzedzeniem) skierowanie na badanie, uzupełniana jest dokumentacja medyczna z przebiegu leczenia (bezpośrednio z placówek medycznych, w których jest / było prowadzone leczenie danego ubezpieczonego), wydawane jest orzeczenie. Orzeczenie lekarza orzecznika dodatkowo podlega kontroli głównego lekarza orzecznika, po czym doręczane jest osobie występującej o wydanie orzeczenia. Następnie sprawa zwracana jest do komórki wnioskującej o wydanie orzeczenia, w celu wydania decyzji w sprawie świadczenia.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, przy udziale Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, prowadzone są prace nad projektem ustawy dotyczącej kompleksowej reformy orzecznictwa lekarskiego w ZUS, która, z jednej strony, ma na celu zwiększenie możliwości pozyskiwania kadry orzeczniczej - lekarzy, którzy chcieliby podejmować w ZUS pracę - a z drugiej, dzięki zaproponowanym rozwiązaniom organizacyjnym i proceduralnym, doprowadzić do usprawnienia prowadzonych postępowań.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/